

समः रागद्वेषशून्यः लब्धालब्धेनेति यदच्छालाभसंतुष्टइत्यर्थः ॥ १२ ॥ तेजस्वीसत्ववान् ब्रह्मणो महत्तत्त्वस्य पदं लयस्थानं प्रकृतिं निनीषेत् वशीकर्तुमिच्छेत् ॥ १३ ॥ ऐकाग्र्यं विषयेभ्यो निरोधं कृत्वा आत्मनि बुद्धौ मनो धारयेत् संकल्पात्मकं मनो निरुब्ध्यादित्यर्थः ॥ १४ ॥ इंद्रियाणामनिरोधे दोषमाह जंतोरिति प्रज्ञाशास्त्रजा बुद्धिः स्रवते विषयप्रावण्याक्षीयते दृते श्वर्मकोशस्य ॥ १५ ॥ मन इति इंद्रियाणां निग्रहो मनो निग्रहपूर्वक एवेत्यर्थः कुमीनं जालदंशक्षमं मीनं ॥ १६ ॥ तत इति संकल्पत्याग एव मनस आत्मनि बुद्धौ धारणं नाम ॥ १७ ॥ संधाय ध्येयवस्तुनः अभिसंधानं कृत्वा न तु सुप्ताविव तमो यस्तत्वेन मनसि स्थापयेत् आत्मनि बुद्धौ ॥ १८ ॥ प्रसीदंति संकल्पजं कालुष्यं त्यजंति तत्र हेतुः संस्थाय नाशं प्राप्य बन्धौ ण्यवत्स्वरूपनाशानुविनाशे व इंद्रियाणां कालुष्यमित्यर्थः ब्रह्म महत्तत्त्वं प्रकाशते निर्विषयवेदनम

सिद्ध्यंति चास्य सर्वार्था विज्ञानं च प्रवर्तते ॥ समः सर्वेषु भूतेषु लब्धालब्धेन वर्तयन् ॥ १२ ॥ धूतपाप्मा तु तेजस्वी लघ्वाहारो जितेन्द्रियः ॥ कामक्रोधौ वशं कृत्वा निनीषेद्ब्रह्मणः पदं ॥ १३ ॥ मनसश्चेंद्रियाणां च कृत्वैकाग्र्यं समाहितः ॥ पूर्वरात्रापरार्धे च धारयेन्मन आत्मनि ॥ १४ ॥ जंतोः पंचेंद्रियस्यास्य यदेकं छिद्रमिन्द्रियं ॥ ततोऽस्य स्रवते प्रज्ञादृतेः पादादिवोदकं ॥ १५ ॥ मनस्तु पूर्वमादद्यात् कुमीनमिव मत्स्यहा ॥ ततः श्रोत्रं ततश्चक्षुर्जिह्वा घ्राणं च योगवित् ॥ १६ ॥ तत एतानि संयम्य मनसि स्थापयेद्यतिः ॥ तथैवापोत्य संकल्पात्मनो त्याज्य आत्मनि धारयेत् ॥ १७ ॥ पंचेंद्रियाणि संधाय मनसि स्थापयेद्यतिः ॥ यदैतान्यवतिष्ठंति मनः षष्ठान्यथात्मनि ॥ १८ ॥ प्रसीदंति च संस्थाय तदा ब्रह्म प्रकाशते ॥ विधूम इव दीप्ता चिरादित्य इव दीप्तिमान् ॥ १९ ॥ वैद्युतोऽग्निरिवाकाशो दृश्यते त्मा तथात्मनि ॥ सर्वस्तत्र सर्वत्र व्यापकत्वाच्च दृश्यते ॥ २० ॥ तं पश्यंति महात्मानो ब्राह्मणा ये मनीषिणः ॥ धृतिमंतो महाप्राज्ञाः सर्वभूतहिते रताः ॥ २१ ॥ एवं परिमितं कालमाचरन् संशितव्रतः ॥ आसीनो हिरण्यस्येको गच्छेदक्षरसाम्यतां ॥ २२ ॥ प्रमोहो भ्रम आवर्तो घ्राणं श्रवणदर्शने ॥ अद्भुतानि रसस्पर्शशीतोष्णो मारुताकृतिः ॥ २३ ॥ प्रतिभामुपसर्गाश्चाप्युपसंगृह्य योगतः ॥ तांस्तत्त्वविदनाहत्य आत्मन्येव निवर्तयेत् ॥ २४ ॥

स्मीत्येतावत्प्रत्ययमात्रं स एव ब्रह्म प्रकाशो योगानां सत्वपुरुषान्यताख्यातिः शुद्धत्वं पदार्थसाक्षात्कारः ॥ १९ ॥ आत्मा शुद्धत्वं पदार्थः आत्मनि सूक्ष्मबुद्धौ अस्मिता मात्रायां सर्वो हंकारादिर्विकारस्तत्र महत्यात्मनिसच महानात्मा कारणत्वेन व्यापकत्वादेव सर्वत्रेत्यर्थः ॥ २० ॥ २१ ॥ परिमितं षण्मासमात्रं तथा च श्रुतिः षड्विंशतिस्तु युक्तस्य नित्ययुक्तस्य योगिनः आनंदः परमो गुह्यः सम्यग्योगः प्रवर्तत इति संशितव्रतः सम्यक्कृतीक्षणनियमः रागादिच्छेदकत्वमिह शितत्वं अक्षरं अस्मितानिर्मुक्तं शुद्धात्मस्वरूपं तेन साम्यतां समतां लक्षणभेदाभावं स्वार्थेऽप्यत्र ॥ २२ ॥ योगविघ्नानाह प्रमोह इति प्रमोहो लयः भ्रमो विक्षेपः आवर्त उभयास्पर्शकषायः घ्राणेति दिव्यगंधादिग्रहणं च मारुताकृतिरिति शीघ्रगतिः अदर्शनसिद्धिराकाशगमनं चेत्युक्तं ॥ २३ ॥ प्रतिभां सकलशास्त्रार्थज्ञानं उपसर्गाः दिव्यांगनासंगादयः तांश्च उपसंगृह्य योगबले न लब्ध्वा अनादृत्य च आत्मनि बुद्ध्या वेव निवर्तयेत्संहरेत् बुद्धिकल्पितत्वात्तेषां तत्रैव संहारस्य युक्तत्वात् ॥ २४ ॥